

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ*

Κώδιξ 9 Σκήτης άγ. "Αγνης 4ον Ο,31ΧΟ,22. φ. 228 ΙΖ' αιώνας.

Μιχαήλ Γλυκά λύσεις γραφικῶν άποριῶν¹.

- 1 φ. 2α. «Ἡ βίβλος ἦδε τούσδε τούς λόγους φέρει».
- 2 φ. 5α. **Μιχαήλ** γραμματικῶ τοῦ **Γλυκά**, τῷ τιμωιτάτῳ μοναχῷ καὶ στυλίτῃ κυρῷ **Ἰωάννῃ τῷ Σιναίτῃ**, εἰ χρῆ συγκатаβαίνειν τοῖς πταίουςι καὶ μὴ κατὰ λόγον αὐτοῖς ἐπιτιμᾶν τὸν προσήκοντα. (σ. 1—10, κεφ. γ'.)
ἀρχ. Καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων, ὧ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλή.
τέλ. Ταῦτα ἐκ πολλῶν ὀλίγα· πλείω καὶ γὰρ ὁ καιρὸς λέγειν οὐ συγχωρεῖ.
- 3 φ. 9α. Τῷ ἀγίῳ μου δεσπότῃ, τῷ σεβαστοκράτορι κυρ **Μανουήλ τῷ Κομνηνῷ**, εἰ χρῆ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι πρόσκαιρον εἶχε τὸ σῶμα ὁ Ἀδὰμ κατ' ἀρχάς, ἢ ὅτι τοῖς φυσικοῖς ὑπέκειτο καὶ πρὸ τῆς παραβάσεως πάθεισιν.
ἀρχ. "Οτι μὲν ὁ πρῶτος ἐκεῖνος ἄνθρωπος διαφέρει περὶ τὸ τέλος (κεφ. δ', σ. 11—60 τῷ μοναχῷ τῷ **Σμενιάτῃ**).
τέλ. Καὶ διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν μαθεῖν, ὡς δούλός σου τολμήσας ἔγραψα.
- 4 φ. 19β. Τῷ αὐτῷ, περὶ τοῦ τίνος ἔνεκεν ὁ διάβολος διὰ τοῦ ὄφραως καὶ οὐ δι' ἑτέρου τινὸς τῶν ζῶων προσέβαλε τῷ **Ἀδὰμ**, καὶ τέως πόθεν δῆλον ὅτι διὰ τοῦ ὄφραως τῆς γραφῆς ὅπουδήποτε μὴ σαφῶς τοῦτο λεγούσης, καὶ εἰ ἀληθές, τίνος ἔνεκεν ἡ γραφὴ τοῦτο τέλεον ἀπέκρυψε.
ἀρχ. Ἐπειδὴ τοῦ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν εὐαγγελίοις ἠκούσαμεν.
τέλ. ἀσύμφωνος γέγονεν ἡ περὶ τούτων ἐξέτασις (κεφ. ζ', σ. 67·70).
- 5 φ. 21α. Τῷ αὐτῷ, περὶ τοῦ ὁποῖαν φύσιν τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα ἐκ νεκρῶν ἐγεγρηθῆσονται καὶ εἰ βρωσιν ἐσθίειν μέλλουσιν ὥστινες ἐπιφέρουσιν.
Ἄρχ. ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός. (κεφ. ζ'. σ. 71—88).

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σ. 79.

1. Ὁ πρ. **Λεοντοπόλεως Σωφρ. Ἐδοστρατιάδης** ἐξέδωτο «**Μιχαήλ τοῦ Γλυκά** εἰς τὰς ἀπορίας τῆς θείας γραφῆς», Τόμ. Α', Ἀθῆναι 1905 (Βιβλιοθ. Μαρσολῆ) σ. 740. 8ον Τόμ. Β' Ἀλεξάνδρεια 1911, σ. 500. Παραπέμπω μόνον εἰς Α' τόμον (τοῦ Β' ἔλλειποντός μοι) κατὰ κεφάλαια καὶ σελίδας.

- τέλ. κατὰ γὰρ τὸν σοφὸν Σολομῶντα δίδου σοφῶ ἀφορμὴν καὶ σοφώτερος ἔσται.
- 6 φ. 28. Ἔτι καὶ τοῦτο ἠπόρηται, εἰ ἄρσεν καὶ θῆλυ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐγείρονται σώματα ἐν τῇ ἀναστάσει· (κεφ. η'. σ. 89—115) τῷ μοναχῷ **Ἰωάννη Ἀσπιώτῃ**.
ἀρχ. Ἐφ' οἷς ἠπόρησας, ὁσιώτατε ἄνερ.
τέλ. Τοῖς διαληφθεῖσιν ἀγίοις ἐπόμενοι, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμᾶς ἢ τούτων κατὰληψις.
- 7 φ. 39β. Τῷ αὐτῷ εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν, ὅτι οὐ γνωρίζουσιν ἀλλήλους οἱ ἀναστησόμενοι τότε ἄνθρωποι, εἰ δὲ γνωρίζουσιν δικαίους μὲν οἱ ἁμαρτωλοὶ, οὐ μὴν ἀνάπαλιν. (κεφ. θ' σ. 116-128).
ἀρχ. Εἰ δέ τις καὶ περὶ τοῦ γενησομένου τότε κοινοῦ ἀναγνωρισμοῦ.
τέλ. οὐαὶ οἱ παρ' ἑαυτοῖς σοφοὶ καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐπιστήμονες.
- 8 φ. 44α. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κύρ **Ἡσαΐα** περὶ τοῦ εἶτε προκόπτειν οἱ δίκαιοι μέλλουσι κατὰ γε γνῶσιν καὶ δόξαν, εἶτε καὶ μὴ, μετὰ τὴν ἐκεῖσε ἀποκατάστασιν.
ἀρχ. Πρῶτον μὲν ἐπὶ τούτοις ἀναγκαῖον εἰπεῖν θεοεἰκελε ἄνερ (κεφ. ι'. σ. 129—136).
τέλ. Τοιαύτας ἤδη τὰς ἀποδείξεις καὶ τοσαύτας δεξάμενος.
- 9 φ. 47α. Τῷ αὐτῷ, εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτε φθαρτός ἐστιν ὁ παράδεισος καὶ ὅτι μετὰ τὸν σταυρὸν αὐτίκα οὐκ εἰσηλθεν ὁ ληστής.
ἀρχ. Εἰ δὲ καὶ περὶ αὐτοῦ βούλει τοῦ παραδείσου μαθεῖν. (κεφ. ια'. σ. 136—149).
τέλ. ἀφήμι καὶ τοῖς ἀγνοοῦσιν ὡς ἔθος ὑποτυπώσασθαι.
- 10 φ. 52β. Τῷ αὐτῷ περὶ τοῦ ὁποῖος ἦν ἀπ' ἀρχῆς ὁ **Ἄδὰμ** κατὰ γε δόξαν καὶ λαμπρότητα.
ἀρχ. Εἰδὲ καὶ τοῦτο μαθεῖν ἐπιζητεῖς, ὁσιώτατε ἄνερ.
τέλ. ἔδειξε προφανῶς μηδὲν ἄλλο τὴν ἀνάστασιν εἶναι ἢ πρὸς τὸ ἀρχαῖον τῶν πεπτωκότων ἀποκατάστασιν (κεφ. ε'. σ. 61—66).
- 11 φ. 54β. Τίνος ἔνεκεν ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ἐσαρκώθη ὁ κύριος, καὶ διατὶ μὴ πολλῷ πρότερον εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθε. καὶ γὰρ εἰ προλαβὼν ἐποίησε τοῦτο, οὐκ ἂν ἔξ ἀγνοίας ὁ ἀπειροπληθὴς ἐκεῖνος λαὸς ἐν ἀσβεστῷ κατέλυσε τὴν ζωὴν.
ἀρχ. Καὶ τοῦτο δὲ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως ἐπαποροῦντος. (κεφ. ιβ' σ. 150—154).
τέλ. τοῦ Θεοῦ τοῦτο καθ' οὗς οἶδε τρόπους οἰκονομήσαντος.
- 12 φ. 56α. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κύρ **Γρηγορίῳ τῷ Ἀκροπολίτῃ** περὶ τοῦ εἶτε σφαιροειδῆς καὶ ἀκίνητός ἐστιν ὁ οὐρανός, εἶτε καὶ μὴ κατὰ τὸν θεῖον **Χρυσόστομον**.
ἀρχ. Ὅτι μὲν οὖν ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς καὶ θεῖος **Ἰωάννης**. (κεφ. ιγ'. σ. 155—166).
τέλ. κατὰ τὸ δοκοῦν τοὺς ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ λαλήσαντας πνεύματι.
- 13 φ. 61α. Ἔτι καὶ τοῦτο ἠπόρηται, εἰ κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν πα-

ρήγαγε τὸ φῶς ὁ Θεός, τίνος ἔνεκεν κατὰ τὴν τετάρτην τοὺς φω-
στῆρας ἐδημιούργησεν.

ἀρχ. Ὁ μὲν οὖν χρυσορρήμων καὶ θεῖος **Ἰωάννης**, (κεφ. ιδ', σ.
167—172).

τέλ. Ὑστερον δὲ καὶ ἠλίω δοθὲν ὡς πολλάκις ἄνω διείληπται.

- 14 φ. 63α. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κὺρ **Ἡσαΐα**, εἰ κατ' εἰκόνα Θεοῦ
ὁ ἡμέτερος ἔκτισται ἄνθρωπος, πῶς ἐν τῷ μὲν συνετός ὁ τοιοῦτος
ἐστίν, ἐν δὲ τῷ, ἀσύνητος, καὶ τίνος ἔνεκεν εἶδει καὶ ἠλικία καὶ
τοῖς λοιποῖς πρὸς ἀλλήλους διενηνόχασιν ἅπαντες.

ἀρχ. Ὅτι μὲν οὖν κατ' εἰκόνα Θεοῦ ὁ ἡμέτερος ἔκτισται νοῦς.

τέλ. Ἡ γὰρ δοκοῦσα τοῖς πολλοῖς ἀνισότης ἰσονομίαν ἐπὶ πᾶσι
παραδόξως χαρίζεται. κεφ. ιε', σ. 173—177.

- 15 φ. 65α. Τῷ αὐτῷ περὶ τοῦ πῶς δεῖ πρὸς Ἰουδαίους ἅπαντῶν,
ἠνίκα καὶ μᾶλλον ἐκεῖνοι τὸ κατὰ Χριστὸν ἐπιχειροῦσι διαστρέφειν
μυστήριον.

ἀρχ. Τοιοῦτόν τι πάσχειν ἔοικας ὀσιώτατε ἄνερ, κεφ. Ιζ' σ.
178—217.

τέλ. Ὅτι καρπὸν ἄδρὸν κομιζόμεθα ἐν Χριστῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν,
ϕ ἡ δόξα.

- 16 φ. 83α. Ἐτι καὶ τοῦτο ἠπόρηται, εἰ τὸ τῶν Ἑβραίων γένος ἐν-
ἐσχάτοις ἐπιστρέψει πρὸς Κύριον.

ἀρχ. Ὅτι δὲ καὶ προσελεύσεται ἡ τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴ τῷ
Χριστῷ.

τέλ. Τί χρὴ καὶ λέγειν ἐπὶ τοιούτους ἤδη καὶ τοσοῦτοις μάρτυσιν.
(κεφ. ιζ', σ. 218—222).

- 17 φ. 84β. Ἐπεξηγήσεις τῶν ἐν τῷ θείῳ τελουμένων λουτρῶ. (κεφ.
ιη', σ. 222—224).

ἀρχ. Εἰ δὲ καὶ τὰ κατὰ τὸ θεῖον λουτρὸν ἐπεξεργάσασθαι βούλει.

τέλ. Ὅσοι γὰρ φησὶν εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν εἰς τὸν θάνατον
αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν.

- 18 φ. 85β. Ἐτι καὶ τοῦτο ἠπόρηται εἰ τὰ μετὰ τὴν δωδεκαετίαν αὐ-
τίκα παρ' ἡμῶν πλημμελούμεθα εἰς κρίσιν ἀχθήσονται κεφ. κζ',
σ. 287—289.

ἀρχ. Ὅτι μὲν οὖν ὁ ἡμέτερος νοῦς μετὰ τὴν δωδεκαετίαν δοκεῖ
πως ἐπὶ τὸ πάγιον ἔρχεσθαι.

τέλ. Πολλῷ μᾶλλον μετὰ δωδεκαετίαν. καθὰ καὶ φθάσαντες εἴ-
πομεν.

- 19 φ. 87α. Ἐτι καὶ τοῦτο ἠπόρηται, περὶ τῶν γιγάντων ἐκείνων
εἴτε μόνον εὐσθενεῖς ὑπῆρχον, εἴτε καὶ ὑπερμεγέθη σώματα ἔφε-
ρον. (κεφ. κη', σ. 290—292).

ἀρχ. Ὁ μὲν οὖν θειότατος **Κύριλλος** καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς αὐτῆς τῶν
γιγάντων ἐκείνων ἀναγράφων γένεσιν.

τέλ. τοῖς οὖν οἰκονομικῶς περὶ τινῶν λεγομένους ὡς δόγμασι
χοῦσθαι οὐκ εὐλογον.

- 20 φ. 88α. Ἔτι καὶ τοῦτο ἠπόρηται, εἴ γε προαγορεύειν τὸ μέλλον οἱ δαίμονες δύνανται, εἴτε καὶ μή.
 ἀρχ. Τοῦ προφήτου καὶ βασιλέως **Δαβὶδ** πρὸς αὐτὸν οὕτω λέγοντος.
 τέλ. Τσαύτας ἤδη καὶ περὶ τούτου τοῦ κεφαλαίου τὰς ἀποδείξεις δεξάμενος.
- 21 φ. 90β. Τῷ πανσεβάστω κυρῷ **Κωνσταντίῳ τῷ Παλαιολόγῳ**, εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν, ὅτι μέγας Παῦλος εἰς ἔστι τῶν ἰβ' τοῦ Χριστοῦ μαθητῶν.
 ἀρχ. Εἰ δὲ καὶ περὶ τοῦ μακαρίου **Παύλου** ἠπόρησας, εὐγενέστατε ἄνερ.
 τέλ. οὐχὶ δὲ καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐκείνων πληροῖ ὡς ὁ λόγος ἤδη φθάσας ἐγνώρισεν.
- 22 φ. 91β. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ **Ὀνούφριῳ** περὶ τῆς τετραμόρφου ὀπτασίας, ἣν ὁ προφήτης εἶδεν **Ἰεζεκιήλ** καὶ ὅπως αὐτὴν εἰς τοὺς τέσσαρας εὐαγγελιστὰς ἐξελάβοντο.
 ἀρχ. Ἔδει μὲν ἡμᾶς, ἀδελφὲ **Ὀνούφριε**, καὶ μᾶλλον ἐν γνώσει καὶ σκότει κατακριθέντας.
 τέλ. καὶ μέλι, φησίν, εὐρῶν τὸ ἱκανὸν φάγε, ἵνα μὴ πλησθεῖς ἐξεμέσης.
- 23 φ. 93α Τῷ μεγαλοδοξωτάτῳ κυρῷ **Ἀνδρονίκῳ τῷ Παλαιολόγῳ**, περὶ τοῦ πῶς ὁ θεολόγος λαμπροτέραν τῶν φῶτων τὴν ἡμέραν ἐκάλεσε τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ἣν ὁ χρυσορρήμων μητροπόλις ὀνομάζει τῶν ἑορτῶν.
 ἀρχ. Εἰ δὲ καὶ σὺ μετὰ τῶν ἄλλων, εὐγενέστατε ἄνερ, τοῦ θεολόγου **Γρηγορίου** ἤκουσας.
 τέλ. καὶ οὕτω καλοθελῶς συμβιβάζων αὐτὰ τῆς ἀκριβείας οὐκ ἐκπέσης ποτέ.
- 24 φ. 94α. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ **Ἀλυπίῳ** τῷ ἐγκλείστῳ περὶ τοῦ τίς τε καὶ πόθεν ἢ κατὰ τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν τεσσαρακοστὴ καὶ διατὶ σὺν τῷ τρίτῳ γάμῳ μὴ καὶ τέταρτος συγκεχώρηται.
 ἀρχ. Πολλοὶ μὲν οὖν καὶ πολλάκις, ὧ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλή.
 τέλ. καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχωμεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα.
- 25 φ. 98β. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ **Μελετίῳ τῷ Κριτοπόλει**, εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν, ὅτι οὐκ ἐπάνεγκες ἡμῖν τὸ ἐν τετραδοπαρρασκευαῖς νηστεύειν.
 ἀρχ. Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἠνίκα πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον.
 τέλ. ἄπερ ἐκείνοις ἀπεδοκιμάσθη· οὐδὲ γὰρ ἐσμὲν ἡμεῖς ἐκείνων σοφώτεροι.
- 26 φ. 101β. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ **Ἠσαΐα**. εἰ χρὴ κράας ἐσθίειν ἐν ἡμέρᾳ τετράδι τυχὸν ἢ παρρασκευῆ δεσποτικῶν ἐμπιπτουσῶν ἑορτῶν, καὶ εἰ ἐπάναγκες ἡμῖν τοῦτο καθά τινες οἴονται. . . .

ἀρχ. καὶ σήμερον ἐρωτηθέντες παρὰ τῆς σῆς ὁσιότητος.

τέλ. ὡς ὁ θεολόγος φησὶ **Γρηγόριος**, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα.

- 27 φ. 106α. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ **Νελλῳ**, εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι μετὰ τὸ ἐξεικονισθῆναι τὸ ἔμβρυον τὴν νεαρὰν ψυχὴν δέχεσθαι εἴωθεν.

ἀρχ. καὶ περὶ μὲν τῶν ἔξωθεν τί χρὴ καὶ λέγειν· ἐπειδὴ γὰρ τὸν δημιουργὸν θεὸν καὶ πλάστην ἠγνόησαν.

τέλ. ὡς ἅμα σῶμα καὶ ψυχὴ κατὰ ταυτὸν ἐν τῇ μήτρᾳ θεοῦ κελύσει συνίσταται.

- 28 φ. 108β. Τῷ αὐτῷ περὶ τοῦ τί χρὴ καὶ λέγειν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν ἐν κυρίῳ τελευτόντων, καὶ ὅπως αὐτοὶ τῶν ᾧδε ἀπαίρουσι καὶ ὅτι τοῦ ἁμαρτάνειν ἡμεῖς ἐσμὲν αἴτιοι, οὐ μὴν ἢ φύσις αὐτῆ.

ἀρχ. Οἱ ἅγιοι διὰ τὴν ἀνάγκην ἐκείνην, ἣν ὑφίσταται ψυχορραγῶν ὁ ἄνθρωπος.

τέλ. μὴ οὖν ἐν ἁμαρτίαις προφασιζώμεθα, μηδὲ τὴν φύσιν αὐτῆν αἰτιώμεθα.

- 29 φ. 110α. Τῷ αὐτῷ, τί χρὴ καὶ λέγειν ἐπὶ ταῖς γενομέναις εὐποιίαις τῶν ἀπεχθόνων ἕνεκεν, καὶ παντελῶς αὐταὶ ἀπαλλάττειν ἰσχύουσι τῶν ἁμαρτημάτων αὐτούς.

ἀρχ. Ὅτι μὲν οὖν κατὰ τι διστάζειν ἐπὶ ταῖς γενομέναις εὐποιίαις παρὰ τίνων χάριν εὐσεβῶν μὲν, ἁμαρτωλῶν δέ.

τέλ. μνήμης ἐν ὀρισμένοις καιροῖς διετάξοντο γίνεσθαι τῶν τεθνεώτων ἕνεκεν, οἱ ἀπόστολοι καὶ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, αὐτῷ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

- 30 φ. 112β. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ **Δέοντι** τῷ ἐγκλειστῷ, εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι μετανοία περὶ τὸ τέλος ὁ **Σολομῶν** ἐχρήσατο.

Ἀρχ. Εἰ θέ τις καὶ περὶ τοῦ **Σολομῶντος** μαθεῖν βούλεται, οἷας τε λήξεως ἔτυχε.

Τέλ. ἀρκετὸν γὰρ φησὶ τῷ μαθητῇ ἐὰν ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ γένηται.

- 31 φ. 116α. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ **Χαρίτωνι**, περὶ τοῦ εἶτε διὰ θανάτου τέλος ὁ εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ἐδέξατο, εἶτε καὶ μὴ.

Ἀρχ. Ὅτι μὲν οὖν ὁ τὰ τῶν ἀποστόλων συγγραψάμενος ὑπομνήματα.

Τέλ. Τὰ περὶ τούτου ἀφήμι καὶ τοῖς ἀγνοοῦσιν ὡς ἔθος καὶ θεῷ αἰνέσομεν δόξαν ᾧ πρόπει τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν.

- 32 φ. 118β. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ **Νεκταρίῳ** περὶ τοῦ Ἰούδα εἶτε τῇ ἀγχόνῃ ἐναπέψυξε κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν ἱστορίαν, εἶτε μετὰ ταῦτα ἐπιζήσας ὡς φασὶ τινὲς ὑδέρῳ περιέπεσε καὶ οὕτως ἐτελεύτησεν.

Ἀρχ. Τὸν μὲν ἱστορικὸν ἐκεῖνον **Παπλιαν** μέγα τὸν Ἰούδαν ἀσεβείας ὑπόδειγμα περιπατήσαι τῷ κόσμῳ[ς] λέγοντα.

- Τέλ. Ἀλήθεια γὰρ ὁ Χριστὸς οὐκ ἂν ποτε εὐροίμεν, αὐτῷ ἢ δόξα...
- 33 φ. 120β. Εἰ χορὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι ἀποφάσει μόνη καὶ οὐκ ἀληθεῖα εἰσηλθεν εἰς τὸν παραδείσον ὁ ληστής.
Ἄρχ. Τοῦ μεγάλου **Παύλου** τινὲς ἀκούσαντες περὶ τινῶν ἐν ἀρετῇ διαλαμπάντων διεξιόντος.
Τέλ. Ταῦτα μὲν οὖν, εὐγενέστετε ἄνερ, ἀπὸ τῶν ἁγίων ἡμῖν συνῆκται γραφῶν, οὐκ οἶδαμεν δὲ εἰ καὶ ἀρεστὰ τῇ μεγαλονοίᾳ δόξειεν.
- 34 φ. 122β Ἔτι καὶ τοῦτο ἠπόρηται εἴτε φθαρτὴ ἐστὶν ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ μετάληψις, εἴτε καὶ ἀφθαρτος.
Ἄρχ. Οἶδαμεν οὖν ἀγαπητέ, ὅτι τῷ ἰδίῳ παρασυρόμενοι λογισμῶ τινες.
Τέλ. καὶ οὕτω τροφῆς ἀθανάτου γενόμενοι μέτοχοι, ζήσωμεν ἐν Χριστῷ...
- 35 φ. 123β. Ἔτι καὶ τοῦτο ἠπόρηται, εἴπερ οὐδεὶς οἶδε τὸν πατέρα, εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ οὐδεὶς οἶδε τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, περὶ τοῦ κυριακοῦ ἀνθρώπου, τί χορὴ καὶ λέγειν, ἠπόρηται εἴτε τὴν θεϊαν οἶδε φύσιν εἴτε καὶ μή.
Ἄρχ. Τὸ περὶ τούτων ἐξετάζειν, ὃ ἱερὰ κεφαλὴ καὶ λίαν ἐστὶ τολμηρόν
Τέλ. στέργειν τὰ τε γεγραμμένα, καὶ τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἐπὶ πᾶσιν ἀκολουθεῖν. οὐδὲ γὰρ ἐσμὲν ἐκείνων σοφώτεροι.
- 36 12 4β. Ὅτι ἄλυτός ἐστιν ὁ παρὰ τῶν ἱερέων ἐπαγόμενος δεσμός, καὶ ὅτι κατ' ἐξουσίαν ἀρχιερατικὴν καὶ οὐ κατ' ἐχθρῶν ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης κὺρ **Θεοδόσιος** ἀφορισμῶ καθυπέβαλε τῶν ἀρχόντων τινάς, ἡνίκα τῆς Ἐκκλησίας ἀποσπάσαι τοὺς πρόσφυγας παρὰ τῶν κρατούντων ἐστάλησαν.
ἀρχ. Εἰ δὲ καὶ τοῦτο ζητεῖς, ἀγαπητέ μαθεῖν, εἴ γε δυνατόν ἐστι παρὰ τοῦδε τοῦ ἱερέως ὑποβληθέντες θεσμῶ.
τέλ. Ταῦτα ἐκ πολλῶν ὀλίγα οὐδὲ γὰρ πλείω λέγειν ὁ καιρὸς συγχωρεῖ.
- 37 φ. 132α. Καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις ἠπόρηται, εἰ καὶ κατὰ πάντα καιρὸν συναφείαις κεκορησθαι τοῖς δημοζύγοις ἕξαστιν.
~~ἀρχ. Εἰ καὶ τίμιος ὁ γάμος κατὰ τὸν **Παῦλον** εἶπεν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος.~~
τέλ. ἀναγκαίως οὖν ἀπέστησε συνουσίας ὁ πάμμεγας **Παῦλος** ἐν αὐτῷ τῆς νηστείας καιρῷ.
- 38 φ. 133β. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ **Ἡσαΐα** τῷ δομεισίτῳ περὶ τοῦ ὁποῖον ἀπαντᾷ τέλος ταῖς ψυχαῖς χωριζομένας τοῦ σώματος καὶ ὅλου περ αὐταὶ ἀπέρχονται.
ἀρχ. Καὶ περὶ μὲν τῶν δικαίων τί χορὴ καὶ λέγειν' εἰ γὰρ καὶ τινα ἔξωθεν, ᾧ **Πινδαρο**, ὄνομα, περὶ τούτων οὕτως ἔχομεν λέγοντα.
τέλ. Ὅρα τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ **Δάξαρ** ἐν τοῖς κόλ-

- ποις αὐτοῦ· καὶ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον· (κεφ. κ'. σ. 240—246).
- 39 φ. 136β. Τῷ αὐτῷ. εἰ χρὴ προσέχειν λέγουσιν ὅτι αἱ ἀπελθοῦσαι ψυχαὶ κατὰ τινα τόπον ἀναπαυόμεναι, οὔτε δὲ ὄντως ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοπροσώπως τῷ Χριστῷ παριστάμεναι, οὔτε τοῖς ἐνταῦθα ὅλως ἐφίστανται καὶ περὶ ψυχῆς. (κεφ. κα' σ. 247—257).
ἀρχ. Οἱ ἀπελθόντες ἅγιοι καθὼς ἐδιδάχθημεν, οὐπω ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν.
τέλ. καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχωμεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα.
- 40 φ. 141α. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ **Ἀλυπίῳ** τῷ ἐγκλείστῳ περὶ τοῦ πῶς ἢ μετὰστασις τῆς ἀειπαρθένου γέγονε καὶ εἰ ἀληθῶς ἐκ τάφου ἐγήγερται κατὰ τὴν ἐκ νεκρῶν τοῦ κυρίου καὶ σωτήρος ἡμῶν ἔγερσιν.
ἀρχ. Περὶ δὲ τῶν συμβεβηκότων τῇ ἀειπαρθένῳ τοῦ κυρίου μητρὶ κατὰ τὰ γε τὴν αὐτῆς κοίμησιν τί χρὴ καὶ λέγειν.
τέλ. ταῦτα δὴ καὶ ἐπ' αὐτῇ τῇ παναμάμῳ τῶν ὧδε ἀπαιρούση συμβέβηκε γέγρα καὶ γὰρ ὡσπερ υἱὸς μητρὶ ἔχαρίσατο. (κεφ. κβ' σ. 258—266).
- 41 φ. 143β. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ **Ὁνουφρίῳ** περὶ τοῦ τί χρὴ καὶ λέγειν ἐπὶ τῶν ἀπίστων μὲν ὄντων πορευομένων δ' ὁμως κατ' ἐντολήν.
ἀρχ. Ὁ θεῖος **Ἀναστάσιος** περὶ τούτου καὶ τάδε φησίν.
τέλ. καὶ τῷ αἰωνίῳ πυρὶ μετ' ὀργῆς ὅτι πολλῆς ἐμβαλλόμεθα. (κεφ. κε', σ. 278—280).
- 42 φ. 144β. Τῷ οἰκειοτάτῳ ἀνθρώπῳ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως κυρῷ **Νικηφόρῳ τῷ Συναίτῃ**, εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν, ὅτι τὸ δίδόναι πτωχοῖς τῶν λοιπῶν εὐποιῶν καὶ προσφορῶν κρείττον ἐστί, καὶ ὅτι τοὺς ἐλεημοσύνην ποιούντας οὐ χρὴ κατὰ τι παρατηρεῖσθαι, ὡς ἐκεῖνοι φασίν. (κεφ. κς' σ. 281—286).
ἀρχ. εἰ δὲ καὶ παντὶ τῷ αἰτοῦντι σε δίδου τῆς ἁγίας γραφῆς λεγούσης ἠκούσαμεν.
τέλ. κἂν ὑπὲρ μέτροις αὐτὸν παρωργίσαμεν ἐν ἁμαρτίαις αὐτῷ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.
- 43 φ. 147α. Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ **Ὁνουφρίῳ**, εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι ἐπὶ πᾶσι διὰ πάντων ὁ διάβολός ἐστι πρωταίτιος ἐν ἡμῖν τῶν κακῶν.
ἀρχ. ὅτι μὲν οὖν, ἡγιασμένε μοι πάτερ, σπορευὲς τῆς κακίας καὶ τῶν παθῶν εὐρειῆς ἀρχῆθεν ὁ διάβολος γέγονε.
τέλ. εἴτερον ὀλισθήσας εἰς βόθρον ὁπωσδήποτε πέσειεν (κεφ. λα', σ. 361—366).
- 44 φ. 150α. Πότε χρὴ λέγειν τὴν τοῦ κυρίου γενέσθαι σύλληψιν.
ἀρχ. καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων εἰδέναι σὲ χρὴ, θεοεἰκέλε ἄνεο.
τέλ. ἐπὶ γὰρ τοῦτο καὶ παρὰ φύσιν τῶν γυπῶν κυοφορία θαυμασίως οὕτω προητοίμασται.
- 45 φ. 151α. Τῷ πανσεβάστῳ σεβαστῷ **Κωνσταντίνῳ τῷ Παλιολόγῳ**

εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν, ὅτι προωρισμένα εἰσὶ τὰ καθ' ἡμᾶς πάντα, αἱ ἀρεταί, αἱ κακίαι, αἱ εὐπραγίαι, οἱ πειρασμοὶ καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος (κεφ. λς', σ. 370—415).

ἀρχ. εἰ δὲ καὶ ἀπαιδεύτους τὰ θεῖα καὶ ἀμύητους τινὰς οἱ τοῦ προορισμοῦ καὶ τῆς εἰμαρμένης λόγοι διαταράττουσιν.

τέλ. ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστὸν αὐτῷ πρόπει κτλ.

- 46 φ. 168. Τῷ αὐτῷ εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι ὄρω ὑπόκειται ἢ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἀνθρώπων ζωῆ.

ἀρχ. ὅτι μὲν οὖν οὐκ εὐσεβὲς εἶναι δοκεῖ τὸ λέγειν, ὅτι πήξει καὶ ὄρω ὑπόκειται τὰ τῆς ζωῆς ἡμῶν (κεφ. λζ', σ. 416—461).

τέλ. κατὰ γὰρ τὸν σοφὸν Σολομῶντα, δίδου σοφῷ ἀφορμὴν καὶ σοφώτερος ἔσται.

- 47 φ. 186. Τῷ ὀσιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ **Γρηγορίῳ** τῷ ἐγκλείστῳ τὴν μαθηματικὴν ἐπιστήμην ἀποτρόπιον ἠγεῖσθαι παντάπασιν.

ἀρχ. τὰ τῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης εἰς δύο ταῦτα, θεοεἰκελε ἀνερ, ἀστρονομίαν καὶ ἀστρολογίαν διήρηται, καὶ ἡ μὲν ἀστρονομία καὶ τοῖς ἀγίοις αὐτοῖς συγκεχώρηται... (φ. 187β) ἡ δὲ ἀστρολογία, τοῦτέστιν ἡ ἐκεῖθεν προμάντευσις, ἡ καθ' εἰρμὸν δῆθεν τῶν οὐρανίων ἐκβαίνουσα, οὐδαμοῦ τοῖς πατράσιν ἐνδέδοται, ἅτε τοὺς ἀπλουστέρους καὶ μᾶλλον ἀποπλανήσασα.

τέλ. εἴ γε παρὰ τῶν ἀγίων πατέρων ἐνασχολεῖσθαι τούτοις οὐ συγχωρούμεθα, ὅτι μηδὲ κατὰ λόγον ὀρθὸν αὐτοῖς ἀποχωρούμεθα (σ. 486—75).

- 48 φ. 190β. Ἀνατολογικὸν ἐκ μέρους πρὸς τὴν ἐγχειρισθεῖσαν αὐτῷ γραφὴν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως κυροῦ **Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ** τὴν ἀπολυθεῖσαν πρὸς τινὰ μοναχὸν ἐπιμεμψάμενον οὐ μικρῶς αὐτῷ διὰ γε τὸ τῆς ἀστρολογίας μάθημα καὶ φιλονεικοῦσαν τὸ τοιοῦτον συστήσαι μάθημα φυσικαῖς καὶ γραφικαῖς ἀποδείξεσιν.

ἀρχ. τολμῶν ὑπο[μ]ιμνήσκω τὸ προγεγονὸς γράμμα τῆς βασιλείας σου καὶ εἰς ἡμᾶς ἤδη χεῖρας ἐλήλυθε (κεφ. μ', σ. 476—500).

τέλ. εἰ δὲ μήγε διὰ ζωσῆς φωνῆς ὡς δοῦλος καὶ δούλων ἔσχατος ὑπέμνησα.

- 49 φ. 201β. Τῇ περιποθήτῳ ἀνεψιᾷ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως κυρῷ **Θεοδώρῳ** ἀθυμούσῃ σφόδρα καὶ τὴν ἑαυτῆς ἀπογινώσκουσα σωτηρίαν, δι' ὃν ἐτόλμησε φόνον ἐπὶ τινὶ γυναικί ζηλοτυπίας ἔνεκεν.

ἀρχ. Ναὶ καὶ δεδιέναι προσήκει τὸ τοῦ θανάτου αἰφνίδιον καὶ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἀπογινώσκειν, εἴ γε μὴ θερμοῖς κεχρημέθα δάκρυσιν.

τέλ. φαίνεται γὰρ ἐντεῦθεν ὡς ἐκόντες ἡμεῖς εἰς θάνατον ἑαυτοὺς προδιθάμεν.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΛΟΓΙΟΣ ΚΟΥΡΙΑΔΑΣ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΟΡΥΘΑΩΣ